

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดพิษณุโลกเป็นหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างซึ่งมีความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวด้วยกันทั้งสิ้น ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพิษณุโลกของนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 โดยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.56 ซึ่งคนไทย มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.40 และชาวต่างชาติ มีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.29 ปัจจัยที่สนับสนุนการเดินทางของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การเป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่าง จึงทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและการเดินทางของนักท่องเที่ยวคนไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการเดินทางภายในภูมิภาคเดียวกัน ในการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยประมาณ 2.36 วัน ลดลงจากปี พ.ศ.2548 เล็กน้อย และจากจำนวนนักท่องเที่ยว คีนพัก และการใช้จ่ายแต่ละวันประมาณ 1,287.90 บาท ส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปกับค่าที่พัก รองลงมาเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งก่อให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยวจำนวน 4,126.42 ล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 829.07 บาท โดยใช้จ่ายไปกับค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก รองลงมา ค่าอาหารและเครื่องดื่ม จึงทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในแหล่งท่องเที่ยวรวมเป็นเงิน 452.84 ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดจากการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก มีรายได้จำนวน 4,579.26 ล้านบาท

ดังนั้นโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้เยี่ยมชมมีค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกประมาณ 1,221.08 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายบางส่วนได้ใช้จ่ายไปทางด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเอง เพื่อความสำราญ/บันเทิง เช่น ค่าบริการเชิงสุขภาพ กอล์ฟ ดำน้ำ ล่องแก่ง กีฬาต่างๆ และค่าเช่าอุปกรณ์กีฬาบางชนิด เช่น เจ็ตสกี บานาโบ้ต เป็นต้น แต่ในปี พ.ศ.2551 จังหวัดพิษณุโลก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นถึง 2,071,448 คน โยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และนำรายได้เข้ามาสู่จังหวัดพิษณุโลกถึง 4,951.34 ล้านบาท (ที่มา: <http://www.tat.or.th-uploaddept-7 - Phitsanulok>)

การท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างได้รับความนิยมมากขึ้น เมื่อภาครัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและนำมาซึ่งรายได้มหาศาลให้กับ

ประเทศ และโดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นเวทีสำหรับการท่องเที่ยวที่เน้นความสนุกสนานตื่นเต้นและเร้าใจ ซึ่งรู้จักกันเป็นอย่างดีในด้านการท่องเที่ยวซึ่งเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย” หรือ “Adventure Tourism”

นอกจากนี้แล้วในเขตภาคเหนือตอนล่างส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนและทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความงดงามมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดพิษณุโลก กำลังได้รับความนิยมอันเนื่องมาจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเดินทาง และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวก่อนข้างสะดวกสบาย ประกอบกับจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่กำลังได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จในปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย “ล่องแก่งลำน้ำเข็ก” “การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ” ในเขตป่าของอุทยานแห่งชาติต่างๆ ทั่วจังหวัด ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ แต่กระนั้นก็ตามในจังหวัดพิษณุโลกยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการและพื้นที่ของชุมชนทั้งที่ได้รับการสำรวจเบื้องต้นแล้วและในพื้นที่ที่ยังไม่ได้ทำการสำรวจนั้นยังมีอีกจำนวนมาก ซึ่งงานวิจัยโครงการนี้น่าจะเป็นโครงการที่ทำให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยแห่งใหม่และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนหรือวางนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ตลอดจนเมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วจะสามารถและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของชุมชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
- 2) เพื่อให้ได้แผนพัฒนาเชิงนโยบายด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

1.3 สิ่งที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่จะนำไปใช้ประโยชน์

- 1) ได้แผนพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม
- 2) ได้ทราบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
- 3) ได้แผนพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของชุมชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
- 4) ได้ทราบแนวความคิดเห็นของภาคีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของจังหวัดพิษณุโลก และขยายผลสู่ นโยบายในการทำให้เกิดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

- 5) ได้เตรียมความพร้อมแหล่งท่องเที่ยว ก่อนการเปิดตัวพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยภายใต้แนวคิดการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยอย่างยั่งยืน

1.4 คำสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆ ที่มีองค์ประกอบของความท้าทายหรือเสี่ยงภัย ใช้พลະกำลัง การได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่อยู่ภายใต้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อัน ได้แก่ การเดินป่า การสำรวจเดินน้ำตก การปั่นจักรยาน การโรยตัว ปีนหน้าผา กิจกรรมการกางเต็นท์ในป่า กิจกรรมเครื่องร่อน การเดินสำรวจถ้ำ การดำน้ำ การเล่นกระดานโต้คลื่น หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ

1.5 กรอบแนวคิด

